

ALLEA

ALL European
Academies

integrity | in'
1 the quality of being h
integrity.

Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας
Αναθεωρημένη έκδοση

Εκδόθηκε στο Βερολίνο από την
ALLEA - All European Academies

c/o Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities
Jaegerstr. 22/23
10117 Berlin, Germany

secretariat@allea.org
www.allea.org

Σελιδοποίηση: Susana Irls
Εικόνα εξωφύλλου: iStock

©ALLEA - All European Academies, Berlin, 2018

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Η αναδιανομή, μεταξύ άλλων και με τη μορφή αποσπασμάτων, επιτρέπεται για εκπαιδευτικούς, επιστημονικούς και ιδιωτικούς σκοπούς εφόσον γίνεται αναφορά στην πηγή. Για εμπορική χρήση απαιτείται χορήγηση άδειας από την ALLEA.

Disclaimer:

Please note that while great care was taken to ensure the accuracy of the present translation of the European Code of Conduct for Research Integrity some slight deviation in meaning may be possible. Please refer to the original English-language version of [The European Code of Conduct for Research Integrity](#), published by ALLEA in Berlin in 2017, for the precise wording.

Acknowledgements:

ALLEA would like to thank the European Commission Translational Services for the translation and Anna Benaki (Academy of Athens) for an additional review on the precise research integrity language.

Πίνακας περιεχομένων

Προοίμιο	2
1. Αρχές	4
2. Ορθές ερευνητικές πρακτικές	5
3. Παραβιάσεις της ακεραιότητας της έρευνας	9
Παράρτημα 1: Βασικές πηγές	12
Παράρτημα 2: Διαδικασία αναθεώρησης και κατάλογος ενδιαφερόμενων μερών	14
Παράρτημα 3: Μόνιμη ομάδα εργασίας της ALLEA για την επιστήμη και τη δεοντολογία	16

Προοίμιο

Η έρευνα είναι η αναζήτηση της γνώσης που αποκτάται μέσω συστηματικής μελέτης και σκέψης, παρατήρησης και πειραματισμού. Παρότι οι διάφοροι επιστημονικοί κλάδοι ενδέχεται να χρησιμοποιούν διαφορετικές προσεγγίσεις, κοινό τους κίνητρο είναι να κατανοήσουμε καλύτερα τον εαυτό μας και τον κόσμο στον οποίο ζούμε. Ως εκ τούτου, ο «Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας» εφαρμόζεται στην έρευνα, σε όλους τους επιστημονικούς και ακαδημαϊκούς τομείς.

Η έρευνα αποτελεί κοινό εγχείρημα το οποίο υλοποιείται σε ακαδημαϊκά, βιομηχανικά και άλλα περιβάλλοντα. Προϋποθέτει την άμεση ή έμμεση συνεργασία, η οποία συχνά υπερβαίνει τα κοινωνικά, πολιτικά και πολιτισμικά σύνορα. Βασίζεται στην ελευθερία διατύπωσης ερευνητικών ερωτημάτων και ανάπτυξης θεωριών, συλλογής εμπειρικών στοιχείων και εφαρμογής κατάλληλων μεθόδων. Ως εκ τούτου, η έρευνα στηρίζεται στο έργο της ερευνητικής κοινότητας και, υπό ιδανικές συνθήκες, αναπτύσσεται ανεξάρτητα από πιέσεις φορέων ανάθεσης και από ιδεολογικά, οικονομικά ή πολιτικά συμφέροντα.

Βασικό καθήκον της ερευνητικής κοινότητας είναι να διατυπώνει τις αρχές της έρευνας, να προσδιορίζει

τα κριτήρια της ορθής ερευνητικής συμπεριφοράς, να μεγιστοποιεί την ποιότητα και την αξιοπιστία της έρευνας, και να ανταποκρίνεται επαρκώς σε απειλές ή παραβιάσεις της ακεραιότητας της έρευνας. Πρωταρχικός σκοπός του παρόντος κώδικα δεοντολογίας είναι να συμβάλει στη συνειδητοποίηση του καθήκοντος αυτού και να αποτελέσει πλαίσιο αυτορρύθμισης της ερευνητικής κοινότητας. Περιγράφει την επαγγελματική, νομική και δεοντολογική ευθύνη και αναγνωρίζει τη σημασία του θεσμικού πλαισίου εντός του οποίου οργανώνεται η έρευνα. Ως εκ τούτου, ο παρών κώδικας δεοντολογίας εφαρμόζεται στη δημόσια χρηματοδοτούμενη και στην ιδιωτική έρευνα, αναγνωρίζοντας παράλληλα θεμιτούς περιορισμούς κατά την εφαρμογή του.

Η ερμηνεία των αξιών και των αρχών που ρυθμίζουν την έρευνα ενδέχεται να επηρεάζεται από κοινωνικές, πολιτικές ή τεχνολογικές εξελίξεις και από μεταβολές στο ερευνητικό περιβάλλον. Επομένως, ένας αποτελεσματικός κώδικας δεοντολογίας για την ερευνητική κοινότητα αποτελεί δυναμικό έγγραφο, το οποίο επικαιροποιείται τακτικά και λαμβάνει υπόψη τις τοπικές και εθνικές διαφορές κατά την εφαρμογή του. Οι ερευνητές, οι ακαδημίες, οι επιστημονικές εταιρείες, οι οργανισμοί χρηματοδότησης, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί ερευνητικοί

οργανισμοί, οι εκδότες και άλλοι σχετικοί φορείς είναι επιφορτισμένοι με το ειδικό καθήκον να τηρούν και να προωθούν τις εν λόγω πρακτικές και τις αρχές στις οποίες βασίζονται.

1. Αρχές

Οι ορθές ερευνητικές πρακτικές βασίζονται στις θεμελιώδεις αρχές της ακεραιότητας της έρευνας. Καθοδηγούν τους ερευνητές στο έργο τους καθώς και στην αντιμετώπιση των πρακτικών, δεοντολογικών και πνευματικών προκλήσεων που είναι σύμφυτες με την έρευνα.

Οι αρχές αυτές είναι οι εξής:

- **Αξιοπιστία** όσον αφορά τη διασφάλιση της ποιότητας της έρευνας, η οποία αντανακλάται στον σχεδιασμό, τη μεθοδολογία, την ανάλυση και τη χρήση των πόρων.
- **Εντιμότητα** όσον αφορά την ανάπτυξη, τη διεξαγωγή, τον έλεγχο, την υποβολή εκθέσεων και την παροχή πληροφοριών σχετικά με την έρευνα με διαφανή, δίκαιο, πλήρη και αμερόληπτο τρόπο.
- **Σεβασμός** προς τους συναδέλφους, τους συμμετέχοντες σε ερευνητικές δραστηριότητες, την κοινωνία, τα οικοσυστήματα, την πολιτιστική κληρονομιά και το περιβάλλον.
- **Λογοδοσία** όσον αφορά την έρευνα από τη σύλληψη της ιδέας έως τη δημοσίευση, τη διαχείριση και την οργάνωση, την κατάρτιση, την εποπτεία και την καθοδήγηση, καθώς και τις ευρύτερες επιπτώσεις της.

2. Ορθές ερευνητικές πρακτικές

Οι ορθές ερευνητικές πρακτικές περιγράφονται στα ακόλουθα πλαίσια:

- Ερευνητικό περιβάλλον
- Κατάρτιση, εποπτεία και καθοδήγηση
- Ερευνητικές διαδικασίες
- Διασφαλίσεις
- Πρακτικές και διαχείριση δεδομένων
- Συνεργασία
- Δημοσίευση και διάδοση
- Έλεγχος, αξιολόγηση και επιμέλεια

2.1 Ερευνητικό περιβάλλον

- Τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί προωθούν την ευαισθητοποίηση και διασφαλίζουν την εδραίωση μιας νοοτροπίας ακεραιότητας της έρευνας.
- Τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί έχουν αναλάβει ηγετικό ρόλο στη διαμόρφωση σαφών πολιτικών και διαδικασιών σχετικά με τις ορθές ερευνητικές πρακτικές και τον διαφανή και ορθό χειρισμό των παραβιάσεων.
- Τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί στηρίζουν την ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών για τη διαχείριση και την προστασία δεδομένων και υλικών έρευνας σε όλες τις μορφές τους (συμπεριλαμβανομένων των ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων, των πρωτοκόλλων, των διαδικασιών,

άλλων ερευνητικών δημιουργημάτων και συναφών μεταδεδομένων) τα οποία είναι απαραίτητα για την αναπαραγωγιμότητα, την ιχνηλασιμότητα και τη λογοδοσία.

- Τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί επιβραβεύουν τις ανοικτές και αναπαραγωγίμες πρακτικές κατά την πρόσληψη και προαγωγή των ερευνητών.

2.2 Κατάρτιση, εποπτεία και καθοδήγηση

- Τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί διασφαλίζουν ότι οι ερευνητές λαμβάνουν ενδεδειγμένη κατάρτιση στον σχεδιασμό, τη μεθοδολογία και την ανάλυση στον τομέα της έρευνας.
- Τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί παρέχουν κατάλληλη και επαρκή κατάρτιση στη δεοντολογία και την ακεραιότητα της έρευνας ώστε να διασφαλίζεται ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι γνωρίζουν τους σχετικούς κώδικες και κανονισμούς.
- Ερευνητές κάθε βαθμίδας σταδιοδρομίας, από τη χαμηλότερη έως την υψηλότερη, λαμβάνουν κατάρτιση σε θέματα δεοντολογίας και ακεραιότητας της έρευνας.
- Πειραμαμένοι ερευνητές, επικεφαλής έρευνας και εποπτεύοντες ερευνητές συμβουλευούν τα μέλη των ομάδων τους

και παρέχουν ειδική καθοδήγηση και κατάρτιση με σκοπό την ορθή ανάπτυξη, σχεδιασμό και διάρθρωση της ερευνητικής τους δραστηριότητας, καθώς και την προώθηση μιας νοοτροπίας ακεραιότητας της έρευνας.

2.3 Ερευνητικές διαδικασίες

- Οι ερευνητές λαμβάνουν υπόψη την πρόοδο της επιστήμης κατά την ανάπτυξη ερευνητικών ιδεών.
- Οι ερευνητές σχεδιάζουν, διεξάγουν, αναλύουν και τεκμηριώνουν την έρευνα με προσεκτικό και καλά μελετημένο τρόπο.
- Οι ερευνητές κάνουν ορθή και ευσυνείδητη χρήση των ερευνητικών κονδυλίων.
- Οι ερευνητές δημοσιεύουν αποτελέσματα και ερμηνείες της έρευνας με ανοικτό, ειλικρινή, διαφανή και ακριβή τρόπο, και τηρούν την εμπιστευτικότητα των δεδομένων ή των πορισμάτων όταν αυτό απαιτείται από τον νόμο.
- Οι ερευνητές κοινοποιούν τα αποτελέσματά τους κατά τρόπο συμβατό με τα πρότυπα του επιστημονικού τους κλάδου και, ενδεχομένως, τα εν λόγω αποτελέσματα μπορούν να επαληθευθούν και να αναπαράγονται.

2.4 Διασφαλίσεις

- Οι ερευνητές συμμορφώνονται προς τους κώδικες και τους κανονισμούς που αφορούν τον κλάδο τους.
- Οι ερευνητές μεταχειρίζονται τα αντικείμενα της έρευνας – ανθρώπους,

ζώα, στοιχεία πολιτιστικού, βιολογικού, περιβαλλοντικού ή φυσικού χαρακτήρα – με σεβασμό και φροντίδα, και σύμφωνα με τις νομικές και δεοντολογικές διατάξεις.

- Οι ερευνητές μεριμνούν δεόντως για την υγεία, την ασφάλεια και την ευημερία της κοινότητας, των συνεργατών τους και όσων συνδέονται με την έρευνά τους.
- Τα ερευνητικά πρωτόκολλα λαμβάνουν υπόψη και εφαρμόζονται με γνώμονα τις σχετικές διαφορές ηλικίας, φύλου, πολιτισμού, θρησκείας, εθνοτικής καταγωγής και κοινωνικής προέλευσης.
- Οι ερευνητές αναγνωρίζουν και διαχειρίζονται δυνητικές βλάβες και κινδύνους που σχετίζονται με την έρευνά τους.

2.5 Πρακτικές και διαχείριση δεδομένων

- Οι ερευνητές, τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί διασφαλίζουν την κατάλληλη διαχείριση και επιμέλεια όλων των δεδομένων και των υλικών έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των μη δημοσιευμένων, διατηρώντας τα με ασφάλεια για εύλογο χρονικό διάστημα.
- Οι ερευνητές, τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί διασφαλίζουν ότι η πρόσβαση στα δεδομένα είναι όσο το δυνατόν πιο ανοικτή, όσο περιορισμένη απαιτείται και, κατά περίπτωση, σύμφωνη με τις αρχές FAIR (δυνατότητα ανεύρεσης, πρόσβασης, διαλειτουργικότητας και επαναχρησιμοποίησης) για τη διαχείριση δεδομένων.

• Οι ερευνητές, τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί διασφαλίζουν τη διαφάνεια σχετικά με τους τρόπους πρόσβασης ή χρήσης των δεδομένων και του υλικού της έρευνάς τους.

• Οι ερευνητές, τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί αναγνωρίζουν τα δεδομένα ως νόμιμα προϊόντα έρευνας στα οποία μπορεί να γίνεται παραπομπή.

• Οι ερευνητές, τα ερευνητικά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί διασφαλίζουν ότι τυχόν συμβάσεις ή συμφωνίες που σχετίζονται με ερευνητικά αποτελέσματα περιλαμβάνουν ισότιμες και δίκαιες διατάξεις για τη διαχείριση της χρήσης, της κυριότητας και/ή της προστασίας των εν λόγω αποτελεσμάτων βάσει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

2.6 Συνεργασία

• Όλοι οι εταίροι σε ερευνητικές συνεργασίες αναλαμβάνουν ευθύνη για την ακεραιότητα της έρευνας.

• Όλοι οι εταίροι σε ερευνητικές συνεργασίες συμφωνούν εξ αρχής σχετικά με τους στόχους της έρευνας και τη διαδικασία κοινοποίησης των πορισμάτων της έρευνας με όσο το δυνατόν πιο διαφανή και ανοικτό τρόπο.

• Όλοι οι εταίροι συμφωνούν επισήμως, κατά την έναρξη της συνεργασίας τους, σχετικά με τις προσδοκίες τους και τα πρότυπα ακεραιότητας της έρευνας, τις εφαρμοστέες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των συνεργατών και τις διαδικασίες χειρισμού συγκρούσεων και ενδεχόμενων περιπτώσεων παραπτώματων.

• Όλοι οι εταίροι σε ερευνητικές συνεργασίες ενημερώνονται δεόντως και ζητείται η γνώμη τους σχετικά με την υποβολή των ερευνητικών αποτελεσμάτων προς δημοσίευση.

2.7 Δημοσίευση και διάδοση

• Όλοι οι συγγραφείς φέρουν την πλήρη ευθύνη για το περιεχόμενο μιας δημοσίευσης, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

• Όλοι οι συγγραφείς συμφωνούν σχετικά με τη σειρά παρουσίασης των ονομάτων τους, αναγνωρίζοντας ότι η συγγραφή αυτή καθεαυτήν βασίζεται στη σημαντική συμβολή στον σχεδιασμό της έρευνας, στη συλλογή σχετικών δεδομένων, ή στην ανάλυση ή ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

• Οι συγγραφείς διασφαλίζουν ότι το έργο τους καθίσταται διαθέσιμο σε συναδέλφους με έγκαιρο, ανοικτό, διαφανή και ακριβή τρόπο, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά, και είναι ειλικρινείς κατά τη γνωστοποίησή του στο ευρύ κοινό, καθώς και σε παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

• Οι συγγραφείς αναγνωρίζουν με ενδεδειγμένο τρόπο το σημαντικό έργο και την πνευματική συμβολή τρίτων, συμπεριλαμβανομένων συνεργατών, βοηθών και χρηματοδοτών, οι οποίοι επηρέασαν την κοινοποιούμενη έρευνα και παραθέτουν ορθά το σχετικό έργο.

• Όλοι οι συγγραφείς γνωστοποιούν τυχόν συγκρούσεις συμφερόντων και παροχή χρηματοδοτικής ή άλλου είδους στήριξης για την έρευνα ή τη

δημοσίευση των αποτελεσμάτων της.

- Οι συγγραφείς και οι εκδότες προβαίνουν στην έκδοση διορθώσεων ή αποσύρουν έργα εφόσον απαιτείται στο πλαίσιο αυτό εφαρμόζονται σαφείς διαδικασίες, αναφέρονται οι λόγοι και οι συγγραφείς επικροτούνται για την άμεση έκδοση διορθώσεων μετά τη δημοσίευση.

- Οι συγγραφείς και οι εκδότες θεωρούν ότι τα αρνητικά αποτελέσματα είναι εξίσου βάσιμα με τα θετικά πορίσματα για σκοπούς δημοσίευσης και διάδοσης.

- Για τους ερευνητές ισχύουν τα ίδια κριτήρια με αυτά που περιγράφονται λεπτομερώς ανωτέρω, ανεξάρτητα από το αν δημοσιεύουν σε συνδρομητικό επιστημονικό περιοδικό, σε επιστημονικό περιοδικό ανοικτής πρόσβασης ή προβαίνουν σε οποιαδήποτε άλλη εναλλακτική μορφή δημοσίευσης.

2.8 Έλεγχος, αξιολόγηση και επιμέλεια

- Οι ερευνητές λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις δεσμεύσεις τους έναντι της ερευνητικής κοινότητας, συμμετέχοντας σε διαδικασίες διαιτησίας, ελέγχου και αξιολόγησης.

- Οι ερευνητές ελέγχουν και αξιολογούν με διαφανή και θεμιτό τρόπο αιτήσεις για δημοσίευση, χρηματοδότηση, διορισμό, προαγωγή ή αμοιβή.

- Οι ελεγκτές ή οι επιμελητές για τους οποίους υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων δεν συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σχετικά με δημοσίευση, χρηματοδότηση, διορισμό, προαγωγή ή αμοιβή.

- Οι ελεγκτές τηρούν το απόρρητο εκτός εάν η δημοσιοποίηση έχει εγκριθεί εκ των προτέρων.

- Οι ελεγκτές και οι επιμελητές σέβονται τα δικαιώματα των συγγραφέων και των αιτούντων, και ζητούν άδεια για τη χρήση των ιδεών, δεδομένων ή ερμηνειών που παρουσιάζονται.

3. Παραβιάσεις της ακεραιότητας της έρευνας

Είναι καίριας σημασίας οι ερευνητές να κατέχουν τις γνώσεις, τις μεθοδολογίες και τις δεοντολογικές πρακτικές που αφορούν τον τομέα τους. Η μη τήρηση ορθών ερευνητικών πρακτικών συνιστά παραβίαση των επαγγελματικών καθηκόντων. Βλάπτει τις ερευνητικές διαδικασίες, υποβαθμίζει τις σχέσεις μεταξύ ερευνητών, υπονομεύει την εμπιστοσύνη στην έρευνα και την αξιοπιστία της, σπαταλά πόρους και ενδέχεται να εκθέσει τα αντικείμενα της έρευνας, τους χρήστες, την κοινωνία ή το περιβάλλον σε άσκοπη βλάβη.

3.1 Παραπτώματα και άλλες απαράδεκτες πρακτικές στον τομέα της έρευνας

Ως παραπτώματα στον τομέα της έρευνας νοούνται κατά παράδοση η κατασκευή ερευνητικών αποτελεσμάτων, η παραποίηση ή η λογοκλοπή (η αποκαλούμενη κατηγοριοποίηση FFP - fabrication, falsification, plagiarism) κατά την υποβολή προτάσεων, τη διεξαγωγή ή τον έλεγχο ερευνητικών δραστηριοτήτων, ή κατά την κοινοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων:

- **Κατασκευή ερευνητικών αποτελεσμάτων** είναι η εφεύρεση ανύπαρκτων αποτελεσμάτων και η καταγραφή τους σαν να ήταν πραγματικά.

- **Παραποίηση** είναι η αλλοίωση ερευνητικού υλικού, ερευνητικού εξοπλισμού ή ερευνητικών διαδικασιών, ή η μεταβολή, παράλειψη ή απόκρυψη δεδομένων ή αποτελεσμάτων χωρίς αιτιολόγηση.

- **Λογοκλοπή** είναι η χρήση έργων και ιδεών τρίτων χωρίς κατάλληλη παραπομπή στην αρχική πηγή, κάτι που συνιστά παραβίαση των δικαιωμάτων του αρχικού δημιουργού (ή δημιουργών) στα αποτελέσματα της πνευματικής του(ς) εργασίας.

Οι τρεις αυτές μορφές παραβίασης θεωρούνται ιδιαίτερα σοβαρές διότι στρεβλώνουν την καταγραφή των δεδομένων της έρευνας. Υπάρχουν και άλλες παραβιάσεις της ορθής ερευνητικής πρακτικής, οι οποίες ζημιώνουν την ακεραιότητα της ερευνητικής διαδικασίας ή των ερευνητών. Πέραν των άμεσων παραβιάσεων των ορθών ερευνητικών πρακτικών που παρουσιάζονται στον παρόντα κώδικα δεοντολογίας, ενδεικτικά παραδείγματα άλλων απαράδεκτων πρακτικών αποτελούν τα εξής (ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός):

- Παραποίηση της πατρότητας της έρευνας ή υποτίμηση του ρόλου άλλων ερευνητών σε δημοσιεύσεις.

- Επαναδημοσίευση σημαντικών τμημάτων προηγούμενων δημοσιεύσεων του ίδιου συγγραφέα, συμπεριλαμβανομένων μεταφράσεων, χωρίς τη δέουσα αναφορά ή παραπομπή στο αρχικό έγγραφο («αυτολογοκλοπή»).

- Επιλεκτική παραπομπή με σκοπό την ενίσχυση ιδίων πορισμάτων ή την ικανοποίηση επιμελητών, ελεγκτών ή συναδέλφων.

- Απόκρυψη ερευνητικών αποτελεσμάτων.

- Παροχή της δυνατότητας σε χρηματοδότες/χορηγούς να υπονομεύσουν την ανεξαρτησία της ερευνητικής διαδικασίας ή κοινοποίηση αποτελεσμάτων με σκοπό την εισαγωγή ή προώθηση μεροληπτικών πρακτικών.

- Περιττή διόγκωση της βιβλιογραφίας μιας μελέτης.

- Κακόβουλη διατύπωση κατηγοριών εις βάρος ερευνητή για παραπτώματα ή άλλες παραβιάσεις.

- Ψευδής παρουσίαση ερευνητικών επιτευγμάτων.

- Διόγκωση της σημασίας και της δυνατότητας πρακτικής εφαρμογής των πορισμάτων.

- Καθυστέρηση ή ανάρμοστη παρεμπόδιση του έργου άλλων ερευνητών.

- Κατάχρηση αρχαιότητας για την ενθάρρυνση παραβιάσεων της ακεραιότητας της έρευνας.

- Παράβλεψη εικαζόμενων παραβιάσεων της ακεραιότητας της έρευνας από τρίτους ή συγκάλυψη ακατάλληλης αντιμετώπισης παραπτωμάτων ή άλλων παραβιάσεων από ιδρύματα.

- Δημιουργία ή στήριξη επιστημονικών περιοδικών που υπονομεύουν τον έλεγχο ποιότητας της έρευνας («predatory journals» - «αρπακτικά επιστημονικά περιοδικά»).

Παρότι οι πιο σοβαρές μορφές απαράδεκτων πρακτικών επισύρουν κυρώσεις, θα πρέπει τουλάχιστον να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την πρόληψη, αποτροπή και παύση των πρακτικών αυτών μέσω

της κατάρτισης, της εποπτείας και της καθοδήγησης, καθώς και μέσω της ανάπτυξης θετικού και υποστηρικτικού ερευνητικού περιβάλλοντος.

3.2 Αντιμετώπιση παραβιάσεων και εικαζόμενων παραπτωμάτων

Οι εθνικές και θεσμικές κατευθυντήριες γραμμές διαφέρουν ως προς τον τρόπο χειρισμού των παραβιάσεων της ορθής ερευνητικής πρακτικής ή των εικαζόμενων παραπτωμάτων στις διάφορες χώρες. Ωστόσο, είναι πάντοτε προς το συμφέρον της κοινωνίας και της ερευνητικής κοινότητας ο χειρισμός των παραβιάσεων να γίνεται με συνεκτικό και διαφανή τρόπο. Οι ακόλουθες αρχές πρέπει να ενσωματώνονται σε κάθε διαδικασία έρευνας.

Ακεραιότητα

- Η διερεύνηση παραβιάσεων πραγματοποιείται με δίκαιο και εμπειριστικό τρόπο και το ταχύτερο δυνατόν, χωρίς να υπονομεύεται η ακρίβεια, η αντικειμενικότητα ή η διεξοδικότητά της.

- Τα μέρη που συμμετέχουν στη διαδικασία δηλώνουν τυχόν σύγκρουση συμφερόντων που ενδέχεται να προκύψει κατά τη διάρκεια διερεύνησης της παραβίασης.

- Λαμβάνονται μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι η διερεύνηση θα καταλήξει σε συμπεράσματα.

- Οι διαδικασίες διεξάγονται εμπιστευτικά ώστε να προστατεύονται όσοι εμπλέκονται στη διερεύνηση της παραβίασης.

- Τα ιδρύματα προστατεύουν τα δικαιώματα των «μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος» κατά τη διάρκεια της διερεύνησης των παραβιάσεων και διασφαλίζουν ότι οι

προοπτικές σταδιοδρομίας τους δεν τίθενται σε κίνδυνο.

- Οι γενικές διαδικασίες αντιμετώπισης των παραβιάσεων των ορθών ερευνητικών πρακτικών είναι διαθέσιμες και προσβάσιμες από το κοινό ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η ομοιομορφία τους.

Δίκαιος χαρακτήρας

- Η διερεύνηση παραβιάσεων διεξάγεται με νομότυπο και δίκαιο τρόπο για όλα τα μέρη.

- Στους κατηγορούμενους για διάπραξη παραπτωμάτων στον τομέα της έρευνας παρέχονται πλήρη στοιχεία σχετικά με τις κατηγορίες και προβλέπεται δίκαιη διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας έχουν τη δυνατότητα να απαντήσουν στις κατηγορίες και να υποβάλουν αποδεικτικά στοιχεία.

- Εάν αποδειχθεί η κατηγορία περί διάπραξης παραπτωμάτων, σε βάρος των εν των λόγω προσώπων λαμβάνονται μέτρα τα οποία είναι αναλογικά προς τη σοβαρότητα της παραβίασης.

- Εάν διαπιστωθεί ότι οι ερευνητές δεν διέπραξαν παράπτωμα, λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης.

- Για κάθε κατηγορούμενο για διάπραξη παραπτώματος στον τομέα της έρευνας ισχύει το τεκμήριο της αθωότητας μέχρις αποδείξεως του εναντίου.

Παράρτημα 1: Βασικές πηγές

All European Academies (2013). "Ethics Education in Science". Statement by the ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics.

www.allea.org/wp-content/uploads/2015/07/Statement_Ethics_Edu_web_final_2013_10_10.pdf [δυνατότητα πρόσβασης από 14.03.2017]

AllTrials: Trials Registration and Reporting Platform.

<http://www.alltrials.net/find-out-more/> [δυνατότητα πρόσβασης από 14.03.2017]

American Association for the Advancement of Science (2017). The Brussels Declaration: Ethics and Principles for Science & Society Policy-Making.

<http://www.sci-com.eu/main/docs/Brussels-Declaration.pdf?58b6e4b4> [δυνατότητα πρόσβασης από 14.03.2017]

Committee on Publication Ethics COPE. Guidelines.

<http://publicationethics.org/resources/guidelines> [δυνατότητα πρόσβασης από 14.03.2017]

Data Citation Synthesis Group, Martone M. (ed.) (2014). Joint Declaration of Data Citation Principles. San Diego, CA: FORCE11.

<https://www.force11.org/group/joint-declaration-data-citation-principles-final> [δυνατότητα πρόσβασης από 14.03.2017]

EQUATOR Network: Reporting Guidelines to enhance the quality and transparency of health research.

<https://www.equator-network.org/> [δυνατότητα πρόσβασης από 13.03.2017]

EUDAT. Collaborative Data Infrastructure: Guidelines on data management.

<https://eudat.eu/data-management> [δυνατότητα πρόσβασης από 15.01.2017]

InterAcademy Partnership (2016). "Doing Global Science: A Guide to Responsible Conduct in the Global Research Enterprise". Princeton University Press.

<http://interacademycouncil.net/24026/29429.aspx> [δυνατότητα πρόσβασης από 15.01.2017]

International Committee of Medical Journal Editors. Defining the Role of Authors and Contributors.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html> [δυνατότητα πρόσβασης από 15.01.2017]

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) and Global Science Forum (2007). Best Practices for Ensuring Scientific Integrity and Preventing Misconduct.

<https://www.oecd.org/sti/sci-tech/40188303.pdf> [δυνατότητα πρόσβασης από 15.01.2017]

Research Data Alliance RDA (2016). RDA/WDS Publishing Data Workflows WG Recommendations.

<http://dx.doi.org/10.15497/RDA00004> [δυνατότητα πρόσβασης από 15.01.2017]

Research Data Alliance RDA (2016). Data Description Registry Interoperability WG Recommendations.

<http://dx.doi.org/10.15497/RDA00003> [δυνατότητα πρόσβασης από 15.01.2017]

UK Academy of Medical Sciences (2015). Perspective on 'Conflict of Interest'.

<https://acmedsci.ac.uk/file-download/41514-572ca1ddd6cca.pdf> [δυνατότητα πρόσβασης από 13.03.2017]

Wilkinson MD et al. (2016). The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship, Scientific Data 3:160018 doi: 10.1038/sdata.2016.18

<http://www.nature.com/articles/sdata201618> [δυνατότητα πρόσβασης από 15.01.2017]

World Conference on Research Integrity WCRI (2013). Montreal Statement on Research Integrity in Cross-Boundary Research Collaborations.

<http://www.researchintegrity.org/Statements/Montreal%20Statement%20English.pdf> [δυνατότητα πρόσβασης από 05.01.2017]

World Conference on Research Integrity WCRI (2010). Singapore Statement on Research Integrity.

www.singaporestatement.org/statement.html [δυνατότητα πρόσβασης από 15.01.2017]

Παράρτημα 2: Διαδικασία αναθεώρησης και κατάλογος ενδιαφερομένων μερών

Διαδικασία αναθεώρησης

Το παρόν έγγραφο βασίζεται στον «Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας» («The European Code of Conduct for Research Integrity») που εκπονήθηκε το 2011 από την ALLEA (All European Academies - Όλες οι Ευρωπαϊκές Ακαδημίες) και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Επιστήμη (ESF). Πρόκειται για ένα δυναμικό έγγραφο, το οποίο θα επανεξετάζεται κάθε τρία έως πέντε έτη και θα αναθεωρείται κατά περίπτωση ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ανησυχίες που ανακύπτουν, και να συνεχίζει να χρησιμεύει στην ερευνητική κοινότητα ως πλαίσιο ορθής ερευνητικής πρακτικής.

Η τρέχουσα αναθεώρηση υπαγορεύεται από τις κατωτέρω ενδεικτικές εξελίξεις: το τοπίο της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης της έρευνας και το τοπίο των κανονιστικών ρυθμίσεων· τις θεσμικές αρμοδιότητες· την επιστημονική επικοινωνία· τις διαδικασίες ελέγχου· τη δημοσίευση ανοικτής πρόσβασης· τη χρήση αποθετηρίων· και τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη συμμετοχή των πολιτών στην έρευνα. Η αναθεώρηση δρομολογήθηκε από τη μόνιμη ομάδα εργασίας της ALLEA για την επιστήμη και τη δεοντολογία και στο πλαίσιο αυτής διεξήχθη εκτεταμένη διαβούλευση με σημαντικούς δημόσιους και ιδιωτικούς ενδιαφερόμενους φορείς στον τομέα της ευρωπαϊκής έρευνας ώστε να διασφαλισθεί ένα αίσθημα κοινής ευθύνης.

Κατάλογος ενδιαφερόμενων μερών

Πολυμερείς οργανώσεις ενδιαφερόμενων φορέων οι οποίες υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις* και/ή συμμετείχαν στη συνεδρίαση διαβούλευσης μεταξύ ενδιαφερομένων που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες τον Νοέμβριο του 2016+:

- BusinessEurope**
- Centre for European Policy Studies (CEPS)*
- Committee on Publication Ethics (COPE)**
- Conference on European Schools for Advanced Engineering Education and Research (CESAER)**
- DIGITALEUROPE**
- EU-LIFE**
- European Association of the Molecular and Chemical Sciences (EUCHEMS)**
- European Association of Research and Technology Organisations (EARTO)**
- European Citizen Science Association (ECSA)*
- European Commission**
- European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)**
- European University Association (EUA)**
- Euroscience**
- FoodDrinkEurope**
- Global Young Academy (GYA)**
- League of European Research Universities (LERU)**
- Open Access Infrastructure for Research in Europe (OpenAIRE)**
- Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)+
- Sense about Science*
- Science Europe**
- Young European Associated Researchers (YEAR)**
- Young European Research Universities Network (YERUN)**

Παράρτημα 3: Μόνιμη ομάδα εργασίας της ALLEA για την επιστήμη και τη δεοντολογία

Η μόνιμη ομάδα εργασίας της ALLEA για την επιστήμη και τη δεοντολογία (Permanent Working Group on Science and Ethics - PWGSE) ασχολείται με ευρύ φάσμα θεμάτων, τόσο «εσωτερικών» (εντός της επιστημονικής κοινότητας) όσο και «εξωτερικών» (σχέσεις μεταξύ επιστήμης και κοινωνίας). Δεδομένου ότι τα ζητήματα δεοντολογίας αποτέλεσαν βασική συνιστώσα για την εδραίωση της ενωμένης Ευρώπης, καθώς και τη δημιουργία της ALLEA, σκοπός της συγκρότησης της PWGSE ήταν να έρθουν σε επαφή εμπειρογνώμονες από ακαδημίες σε ολόκληρη την Ευρώπη και να τους παρασχεθεί μια πλατφόρμα για τη διεξαγωγή διαρκούς διαλόγου σχετικά με τη δεοντολογία και την ακεραιότητα της έρευνας.

Τα τελευταία έτη, η PWGSE έχει επεκτείνει τις ικανότητες και δραστηριότητές της προκειμένου να εκπληρώσει επαρκώς την αποστολή της, η οποία συνίσταται στη διεξαγωγή συλλογικών συζητήσεων, μεταξύ άλλων, σχετικά με την ακεραιότητα της έρευνας, την εκπαίδευση στη δεοντολογία της επιστήμης και της κατάρτισης στην έρευνα, τη δεοντολογία παροχής επιστημονικών συμβουλών σε θέματα πολιτικής, την εμπιστοσύνη στην επιστήμη, τα επιστημονικά παραπτώματα και τη λογοκλοπή.

Μεταξύ των άλλων θεμάτων που εξετάστηκαν πρόσφατα περιλαμβάνονται η διπλή χρήση ερευνητικών αποτελεσμάτων, οι δεοντολογικές πτυχές των κινδύνων, η επιστήμη και τα ανθρώπινα δικαιώματα, η στήριξη της ανώτερης εκπαίδευσης και της έρευνας στην Παλαιστίνη, η έρευνα σε ανθρώπινα έμβρυα, η συνθετική βιολογία, οι νανοτεχνολογίες κ.λπ. Επιπλέον, η ομάδα παρέχει εμπειρογνωσία στο πλαίσιο του έργου ENERI (European Network of Research Ethics and Research Integrity – Ευρωπαϊκό δίκτυο για τη δεοντολογία και την ακεραιότητα στον τομέα της έρευνας) που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Ορίζων 2020», το οποίο έχει ως στόχο την κατάρτιση εμπειρογνομόνων σε θέματα που αφορούν τη δεοντολογία και την εναρμόνιση των υποδομών ακεραιότητας της έρευνας σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Η PWGSE συνεδριάζει τακτικά και έχει συγκαλέσει επίσης θεματικές συναντήσεις σε ευρύτερα περιβάλλοντα, συνήθως σε συνεργασία με άλλους σχετικούς οργανισμούς, όπως, μεταξύ άλλων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Επιστήμη (European Science Foundation - ESF), το Διεθνές Συμβούλιο Επιστημών (International Council for Science - ICSU) και η ΟΥΝΕΣΚΟ. Τα μέλη της PWGSE άντλησαν πληροφορίες από το εκτεταμένο αυτό δίκτυο εμπειρογνομόνων και ιδρυμάτων για την επιτυχή εκτέλεση της διαδικασίας αναθεώρησης του «Ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας».

Μέλη της μόνιμης ομάδας εργασίας της ALLEA για την επιστήμη και τη δεοντολογία

Göran Hermerén (Πρόεδρος) – Βασιλική Σουηδική Ακαδημία Γραμμάτων, Ιστορίας και Αρχαιοτήτων
Maura Hiney – Βασιλική Ιρλανδική Ακαδημία, πρόεδρος της συντακτικής ομάδας
László Fésüs – Ουγγρική Ακαδημία Επιστημών, συντακτική ομάδα
Roger Pfister – Ελβετική Ακαδημία Τεχνών και Επιστημών, συντακτική ομάδα
Els Van Damme – Βασιλική Ακαδημία Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών του Βελγίου, συντακτική ομάδα
Martin van Hees – Βασιλική Ακαδημία Τεχνών και Επιστημών των Κάτω Χωρών, συντακτική ομάδα
Krista Varantola – Συμβούλιο Φινλανδικών Ακαδημιών, συντακτική ομάδα
Άννα Μπενάκη (Anna Benaki) – Ακαδημία Αθηνών (Ελλάδα)
Anne Fagot-Largeault – Ακαδημία Επιστημών (Γαλλία)
Ludger Honnefelder – Ένωση Γερμανικών Ακαδημιών Επιστημών και Ανθρωπιστικών Σπουδών
Bertil Emrah Oder – Bilim Akademisi (Ακαδημία Επιστημών, Τουρκία)
Martyn Pickersgill – Βασιλική Εταιρεία Εδιμβούργου (Ηνωμένο Βασίλειο)
Pere Puigdomenech – Βασιλική Ακαδημία Επιστημών και Τεχνών Βαρκελώνης / Ινστιτούτο Καταλανικών Σπουδών (Ισπανία)
Kirsti Strøm Bull – Νορβηγική Ακαδημία Επιστημών και Γραμμάτων
Zbigniew Szawarski – Πολωνική Ακαδημία Επιστημών
Raivo Uibo – Εσθονική Ακαδημία Επιστημών

Υποστήριξη της PWGSE και της συντακτικής ομάδας:
Robert Vogt (Γραμματεία ALLEA)

Η ALLEA, η ευρωπαϊκή ομοσπονδία των ακαδημιών επιστημών και ανθρωπιστικών σπουδών, ιδρύθηκε το 1994 και σήμερα περιλαμβάνει 58 ακαδημίες σε περισσότερες από 40 χώρες μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι ακαδημίες μέλη δραστηριοποιούνται ως επιστημονικές εταιρείες, ομάδες προβληματισμού και ερευνητικοί οργανισμοί. Πρόκειται για αυτοδιοικούμενες κοινότητες που απαρτίζονται από επικεφαλής της ακαδημαϊκής έρευνας σε όλους τους τομείς των φυσικών, κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Ως εκ τούτου, η ALLEA παρέχει πρόσβαση σε ανθρώπινους πόρους απαράμιλλης πνευματικής αριστείας, πείρας και εμπειρογνώσιας.

Όντας ανεξάρτητη από πολιτικά, εμπορικά και ιδεολογικά συμφέροντα, στόχος της πολιτικής δράσης της ALLEA είναι να συμβάλει στη βελτίωση του πλαισίου συνθηκών εντός του οποίου μπορούν να ανθίσουν η επιστήμη και η ακαδημαϊκή έρευνα. Από κοινού με τις ακαδημίες μέλη της, η ALLEA είναι σε θέση να εξετάζει το πλήρες φάσμα των διαρθρωτικών και πολιτικών θεμάτων που αντιμετωπίζει η Ευρώπη στους τομείς της επιστήμης, της έρευνας και της καινοτομίας. Στο πλαίσιο αυτό, καθοδηγείται από μια κοινή αντίληψη για την Ευρώπη, την οποία ενώνουν ιστορικοί, κοινωνικοί και πολιτικοί παράγοντες, καθώς και επιστημονικοί και οικονομικοί λόγοι.

www.allea.org

Ακαδημίες μέλη

Αλβανία: Akademia e Shkencave e Shqipërisë; **Αρμενία:** Գիտությունների ազգային ակադեմիա; **Αυστρία:** Österreichische Akademie der Wissenschaften; **Λευκορωσία:** Нацыянальная акадэмія навук Беларусі; **Βέλγιο:** Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique; Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten; Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde; Académie Royale de langue et de littérature françaises de Belgique; **Βοσνία-Ερζεγοβίνη:** Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine; **Βουλγαρία:** Българска академия на науките; **Κροατία:** Hrvatska Akademija Znanosti i Umjetnosti; **Τσεχική Δημοκρατία:** Akademie věd České republiky; Učená společnost České republiky; **Δανία:** Kongelige Danske Videnskabernes Selskab; **Εσθονία:** Eesti Teaduste Akadeemia; **Φινλανδία:** Tiedekatemiain neuvottelukunta; **Γαλλία:** Académie des Sciences - Institut de France; Académie des Inscriptions et Belles-Lettres; **Γεωργία:** საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია; **Γερμανία:** Leopoldina - Nationale Akademie der Wissenschaften; Union der deutschen Akademien der Wissenschaften; Akademie der Wissenschaften in Göttingen, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Bayerische Akademie der Wissenschaften, Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Akademie der Wissenschaften in Hamburg, Heidelberger Akademie der Wissenschaften, Nordrhein-Westfälische Akademie der Wissenschaften und der Künste, Sächsische Akademie der Wissenschaften zu Leipzig (Συνδεδεμένα μέλη); **Ελλάδα:** Ακαδημία Αθηνών; **Ουγγαρία:** Magyar Tudományos Akadémia; **Ιρλανδία:** The Royal Irish Academy - Acadamh Ríoga na hÉireann; **Ισραήλ:** האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים; **Ιταλία:** Accademia Nazionale dei Lincei; Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti; Accademia delle Scienze di Torino; **Κοσσυφοπέδιο:** Akademia e Shkencave dhe e Arteve e Kosovës; **Λετονία:** Latvijas Zinātņu akadēmija; **Λιθουανία:** Lietuvos mokslų akademijos; **Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας:** Македонска Академија на Науките и Уметностите; **Μολδαβία:** Academia de Științe a Moldovei; **Μαυροβούνιο:** Crnogorska akademija nauka i umjetnosti; **Κάτω Χώρες:** Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen; **Νορβηγία:** Det Norske Videnskaps-Akademi; Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab; **Πολωνία:** Polska Akademia Umiejętności; Polska Akademia Nauk; **Πορτογαλία:** Academia das Ciências de Lisboa; **Ρουμανία:** Academia Română; **Ρωσία:** Российская академия наук (Συνδεδεμένο μέλος); **Σερβία:** Srpska Akademija Nauka i Umetnosti; **Σλοβακία:** Slovenská Akadémia Vied; **Σλοβενία:** Slovenska akademija znanosti in umetnosti; **Ισπανία:** Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales; Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona; Institut d'Estudis Catalans; **Σουηδία:** Kungl. Vetenskapsakademien; Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien; **Ελβετία:** Akademien der Wissenschaften Schweiz; **Τουρκία:** Türkiye Bilimler Akademisi; Bilim Akademisi; **Ουκρανία:** Національна академія наук України; **Ηνωμένο Βασίλειο:** The British Academy; The Learned Society of Wales; The Royal Society; The Royal Society of Edinburgh

integrity | in'ti

1 the quality of being honest and having strong moral principles; *integrity*.

2 the state of being whole; *integrity*.

- the condition of being whole
- internal consistency

ALLEA

ALL European
Academies

